

2009 р. – № 12 (992). – С. 1-2.

10. Шкваріна Т.М. Методика навчання іноземної мови дошкільників : Навчальний посібник / Т. М. Шкваріна. – К. : "Освіта України", 2007. – 300 с.

А. В. Лобода

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ВОСПИТАТЕЛЕЙ С ПРАВОМ ОБУЧЕНИЯ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА: АКМЕОЛОГИЧЕСКИЙ ПОДХОД

Резюме

В статье проанализированы вопросы подготовки воспитателей с правом обучения дошкольников английскому языку, освещены теоретические основы их профессиональной компетентности, а также пути их формирования, базирующиеся на акмеологическом подходе. На основе анализа педагогической, психологической и методической литературы обозначены основные пути реализации теоретических основ в практику учебно-воспитального процесса вузов Украины. Обозначено, что для успешной реализации акмеологического подхода в профессионально-педагогической подготовке будущих воспитателей ДУУ есть внедрение учебных проектов, которые способствуют компетентностному развитию знаний, умений студентов, которые формируют образовательные компетенции в рамках структуры профессиональной подготовки будущих специалистов

Ключевые слова: профессиональная компетентность, формирование, акмеология, акмеологический подход, будущий воспитатель с правом обучения английскому языку, профессиональные качества, личностно-профессиональное развитие, психолого-педагогические и личностные качества.

A.V. Loboda

THEORETICAL FOUNDATIONS OF FUTURE PRE-SCHOOL ENGLISH TEACHERS' PROFESSIONAL COMPETENCE: ACMEOLOGICAL APPROACH

Summary

The problem of training pre-school English teachers was analyzed in the article, the theoretical bases of their professional competence were characterized and the tools of its forming were suggested. Based on the analysis of educational, psychological and methodical literature the main conditions for successful development of future pre-school teachers' professionalism were described and the ways of implementation the theoretical foundations into practice of educational process of Ukrainian universities were suggested. It was determined that the introduction of educational projects that promotes the competence development of students' knowledge and skills, which in turn forms their educational competencies within the structure of the future specialists' training is necessary for successful acmeological approach implementation in future pre-school teachers professional training.

Key words: professional competence, forming, acmeology, acmeological approach, future pre-school English teacher, personal and professional development, psychological and pedagogical and personal qualities.

УДК 37.036: 378

В.А. Білан

РОЛЬ ТА ФУНКЦІЇ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ ЕСТЕТИЧНОГО СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО ПРАЦІ

У статті розглядається питання ролі та функцій вищої педагогічної освіти у формуванні естетичного ставлення студентів до праці. Автор дає аналіз понять "освіта", "функції освіти", "професійно-педагогічні цінності".

Ключові слова: освіта, функції: людинотворча, технологічна, гуманістична.

Постановка проблеми у загальному вигляді. У Національній доктрині розвитку освіти зазначено, що "в Україні повинен забезпечуватися прискорений, випереджальний інноваційний розвиток освіти, а також створюватися умови для розвитку, самоствердження й самореалізації особистості протягом життя" [6, с. 120-121]. Згідно з цим положенням нині освіта України відходить від тотальної уніфікації навчально-виховного й управлінського процесів, реформується на засадах демократизму, національної спрямованості, інтегрованості, диференціації, індивідуалізації, гуманізації, гуманітаризації та технологізації. Триває інтенсивне переосмислення цінностей, долаються консерватизм і стереотипи педагогічного мислення [7]. Особливого значення у цьому процесі набуває практично доцільна організація академічної, навчально-виробничої, наукової, громадської та дозвільної праці студентів ВНЗ, результативність якої зумовлює динаміку формування особистісних якостей та професійної компетентності майбутніх фахівців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема ролі та функцій педагогічної освіти ґрунтовно досліджується вітчизняним філософом А. Федем, який зазначає, "що в сьогоденній Україні немає такої політичної сили чи громадського діяча, котрі з певною долею відсторонення не констатували б: освіта, як і суспільство в цілому, знаходиться у кризовому стані". Учений наголошує, що "в ринкових умовах

домінуючим став матеріально-грошовий мотив та сумнівні стимули накопичення, водночас знецінюються традиції культури, дискредитуються ідеологічні засади [8, с. 8]. В. Демчук розглядає виховну систему вищого навчального закладу як сукупність підсистем (навчально-методичної, науково-методичної, управлінської, кадрової, матеріально-технічної) та закономірно побудованих, динамічно взаємопов'язаних компонентів (мети, завдань, змісту, методів, засобів, форм, факторів, результатів), що породжують цілісну особистість. Отже, постає проблема відродження культуротворчого потенціалу вищої освіти.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Соціальний статус сучасного педагога охоплює широке коло проблем естетичного виховання учнівської молоді. В оволодінні цією професійною функцією визначальну роль має відігравати вища педагогічна освіта, в умовах якої формується естетичний світ майбутнього педагога.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження ролі та функцій вищої педагогічної освіти у формуванні естетичного ставлення студентів до праці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Краса людини та основні параметри розвитку мають стати першочерговим завданням для вчителя. До цього спонукає сьогодні педагогіка, яка спрямована на розвиток особистості, формування гуманності людини, її здатності сприймати й оцінювати власні дії, вчинки, поведінку з урахуванням естетичних вимог. Тому з перших днів навчання у ВНЗ студенти мають усвідомити, що в майбутньому вони мають працювати не лише за законами розуму, а й краси. Рушійним мотивом їхньої професійної діяльності має бути естетична насолода від спілкування з дітьми, розкриття прекрасного у природі, житті, науці, мистецтві й праці. Краса має стати основним критерієм, що визначає і професійну підготовку, і справжню трудову діяльність майбутнього педагога.

Як цілком слушно зазначає А. Федь, "діяльність педагога пов'язана з творчим компонуванням – він покликаний установити гармонію суб'єктно-об'єктних відносин" [8, с. 19]. Підвалиною цього слугує цілеспрямоване налагодження бездоганних стосунків суб'єктів навчально-професійної взаємодії у вищій школі на засадах етики та естетики спілкування, творчої співпраці й підтримки.

У ході ретельного аналізу процесу естетичної взаємодії учасників педагогічного процесу у вищій школі постає проблема взаємного генерування естетичного на рівні реалізації викладачем професійних функцій трудової діяльності та виконання студентами навчально-виховних завдань. Тобто йдеться про педагогічну естетику в контексті позитивного ставлення до викладацької, навчальної, науково-дослідницької, навчально-виробничої (педагогічна практика студентів) і дозвільної видів діяльності. Шлях до розв'язання цієї проблеми прокладається через виховну систему ВНЗ, провідною ланкою якої постає внутрішньо і зовнішньо красива особистість викладача, кінцевим продуктом педагогічної праці якого, як зазначав видатний російський письменник і філософ М. Чернишевський, є "не предмет, сторонній людині, а сама людина" [10, с. 549]. На думку мислителя, виховання красою робить можливим формування трьох якостей особистості: "широкі знання, звичка мислити й шляхетність почуттів – необхідні для того, щоб людина була освіченою у повному розумінні слова" [10, с. 90]. Він висунув вимогу: переконання, а не примус – єдиний спосіб збудити інтерес до навчання, а отже, й виховати естетично.

Таким чином, провідна освітня роль вищої педагогічної школи полягає у необмежених можливостях формування естетичного ставлення студентів до праці шляхом ефективних педагогічних впливів, на лінії яких зосереджуються ідеали краси й доцільності, привабливості й грації, гармонії й досконалості зовнішніх і внутрішніх чинників трудових дій, що піднімаються до рівня творчості, яка досягає вершин прекрасного. На теоретичному рівні ці впливи, на наш погляд, мають бути функціонально класифіковані, а на практичному – методично регламентовані. З огляду на це, проаналізуємо лексико-семантичний зміст понять "освіта" і "функція".

У "Великому тлумачному словнику сучасної української мови" слово "освіта" трактується як рівень знань, здобутих у навчанні, процес їх засвоєння, система навчально-виховних заходів, які реалізуються відповідними закладами та установами, а також грамотність [9, с. 681].

За словником В. Даля, російське слово "образование" має семантичне значення надання будь-чому образу [2, с. 613].

Якщо зіставити етимологію українського й російського слів "освіта" й "образование", то можна помітити, що вони мають певну відмінність. Очевидно, в російському варіанті відтворюється прагматична сутність "образования", що означає творити людину, а в українському – ідеалістична, що криється в корені "світ", зміст якого можна трактувати як "просвітлення", "освітлення", "висвітлення", а можливо й "освята", тобто створення ідеального особистісного універсуму людини.

В англійській мові "education" означає процес навчання й виховання або науку викладання (педагогіку); у французькій "enseignement" [formation] – знання й використання світового досвіду; в іспанській – моральне навчання й виховання.

У сучасному розумінні освіта інтерпретується як суспільно організований і нормований процес постійної передачі попередніми поколіннями наступним соціально значущого досвіду, що в онтогенетичному плані є процесом становлення особистості. У цьому процесі забезпечується засвоєння суспільного досвіду, виховання типологічних якостей, а також фізичний і розумовий розвиток особистості [5, с. 8].

В "Енциклопедії освіти" зазначено: "Освіта – це процес і результат засвоєння особистістю певної

системи наук, знань, практичних умінь і навичок і пов'язаний з ними той чи інший рівень розвитку її розумово-пізнавальної і творчої діяльності, а також морально-естетичної культури, які у своїй сукупності визначають соціальне обличчя та індивідуальну своєрідність цієї особистості" [3, с. 614].

Отже, поняття "освіта" – це насамперед формування в окремому індивіді особистості й людини соціуму, що полягає у складному процесі та результаті засвоєння людьми (окремо чи колективно) знань і духовних багатств людства, надбань суспільно-історичного пізнання, відображеного в науці про природу, суспільство, техніку, мистецтво, а також оволодіння трудовими навичками та вміннями.

Освіта виконує три важливі функції:

1) людинотворчу – забезпечення певного рівня знань, грамотності; стану емоційно-вольової сфери, поведінкових орієнтацій, готовності до виконання різних соціальних ролей, видів діяльності тощо;

2) технологічну – забезпечення "бази життя"; формування навичок і вмінь трудової, громадської, господарчої, професійної діяльності; розвиток комунікативності в різних видах діяльності тощо;

3) гуманістичну – виховання людей у дусі високої моральності, культури, розуміння пріоритетів загальнолюдських цінностей (життя, праці, самої людини, природи тощо) [3, с. 615].

Слово "функція" в перекладі з латинської мови (*functio*) означає звершення, виконання, тобто обов'язок, коло діяльності, призначення [3, с. 585]. Із філософських позицій поняття функції пов'язується насамперед з описом діяльності або зв'язку різних категорій. У системно-логічному аспекті функція означає діяльність, роль об'єкта в рамках деякої системи, робота, що виконується органом, організмом. У соціологічному контексті термін "функція" тлумачиться в потрійному значенні: 1) роль, яку виконує той чи інший елемент соціальної системи в її організації як цілого, у здійсненні інтересів соціальних груп і класів; 2) залежність між різноманітними соціальними процесами, що виражається у функціональній залежності змінних; 3) соціальна дія, що стала стандартизованою, регулюється певними нормами й контролюється соціальними інститутами. Як зазначає С. Ігнатенко, це поняття використовується щодо певних об'єктів, явищ, процесів, на які розраховує суспільна практика, і від яких вона очікує певних дій, способів виявлення, кінцевих результатів. У зв'язку з цим у науковій літературі йдеться про функції суспільного, предметного, природного, художнього середовища; людського організму в забезпеченні фізіологічних, психічних, духовних процесів; суспільної діяльності, пов'язаної зі спілкуванням, пізнанням, навчанням, працею й творчістю людини [4, с. 32-45].

У контексті нашого дослідження важливо з'ясувати сутність виховної системи вищого педагогічного навчального закладу й виокремити її провідні функції у формуванні естетичного ставлення студентів до праці.

У дослідженні В. Демчук виховна система вищого навчального закладу, яка породжує цілісну особистість, розглядається як сукупність підсистем (навчально-методичної, науково-методичної, управлінської, кадрової, матеріально-технічної) та закономірно побудованих, динамічно взаємопов'язаних компонентів (мети, завдань, змісту, методів, засобів, форм, факторів, результатів). На думку дослідниці, загальна мета виховного процесу у ВНЗ, основні вимоги до його змісту, методики, організації визначають такі методологічні принципи національної спрямованості виховання як культуровідповідність, гуманізація, суб'єкт-суб'єктна взаємодія, цілісність, акмеологія, особистісна орієнтація, життєва змістовна самодіяльність, полікультурність, технологізація, соціальна відповідність, превентивність. Ядром змісту виховання студентської молоді в сучасних умовах є її фахове самоствердження, науково-обґрунтована система загальнокультурних і національних цінностей та відповідна сукупність соціально значущих якостей особистості, що характеризують її ставлення до суспільства й держави, інших людей, себе самої, праці, природи, культури.

Як бачимо, основне змістове наповнення виховання у ВНЗ складає аксіологічний та особистісний чинники. У цій системі особливе місце посідає естетичний компонент, безпосередньо пов'язаний із макросередовищем (трудова, наукова, технічна й мистецька атмосфери, матеріальні, морально-етичні й духовні умови та засоби інформації у ВНЗ), особистісними факторами (міжособистісні стосунки викладачів і студентів, виховний вплив) і мікросередовищем (естетика приміщень, колектив академгрупи, факультету, університету). Проте людина є основним її структурним елементом, оскільки виступає предметом і водночас метою й засобом естетичного розвитку.

На думку А. Федя, система естетичного виховання у вищому навчальному закладі рухлива, бо фактично припускає гнучкі взаємозв'язки між внутрішніми властивостями особистості й зовнішнім їхнім проявом у конкретній формі праці: на лекції, у науковому гуртку, під час екскурсії тощо. Різні види праці складають свою міні-систему виховання, у якій кожен засіб постійно націлений на прекрасне у процесі розв'язання комплексного завдання: удосконалення універсального предмета виховання – людини. Зважаючи на це, у контексті формування естетичного ставлення до праці студентів педагогічних спеціальностей конкретизація сукупності виховних завдань ВНЗ зумовлюється соціальною потребою донести майбутнім педагогам естетичні трудові цінності людства й нації, необхідністю продемонструвати зразки естетики праці вчителя, збудити потяг до пізнання творчої педагогічної праці за законами краси, розвивати у навчально-трудої діяльності особистісні та професійні якості за моделлю, контури якої окреслюються естетичним ідеалом педагога ХХІ століття, залучити до творчої діяльності як до вищої

форми природного прагнення людини до краси, гармонії й досконалості.

Отже, змістове та цільове наповнення виховної системи ВНЗ є підставою для виокремлення мотиваційно-ціннісної, пізнавально-оцінної та нормативно-праксеологічної функцій вищої освіти у формуванні естетичного ставлення майбутніх педагогів до праці. Обґрунтованість такої функціональної диференціації пояснюється ідеєю Ж. Делора інтегрувати ціннісні (навчатися, щоб жити разом, жити з іншими), пізнавальні (навчатися, щоб знати) та діяльнісні (навчатися, щоб діяти) засади освіти. Правомірність виокремлення цих функцій також підтверджується позицією О. Вознок та О. Дубасенюк стосовно диференціації аксіологічної, гносеологічної та прaxeологічної соціальних форм освоєння світу, які в педагогічному контексті досить чітко простежуються в організації передачі соціального досвіду:

- емоційно-ціннісного ставлення до світу, своєї діяльності й праці;
- набуття знань про природу, людину, працю, техніку, мистецтво тощо;
- формування умінь і навичок творчої професійної діяльності.

Доцільність виокремлення мотиваційно-ціннісної функції вищої педагогічної освіти у формуванні естетичного ставлення студентів до праці можна пояснити тезою із посібника В. Крижка "Антологія аксіологічної парадигми управління освітою": "Людина, яка вступає у третє тисячоліття, повинна реалізувати себе як активну і діяльну особистість. Тому значною цінністю для неї має стати праця як творче явище. До того ж творчість у даному випадку розуміється широко: і як народження творів мистецтва, і як здійснення наукових відкриттів, і як створення предметів і речей, які полегшують життя людей. Моральна сутність праці полягає не тільки в "людяності" її результату, але й у тому, що, будучи універсальним способом самовираження, праця сприяє самоствердженню людини і, тим самим, стає джерелом задоволення й радості". За переконаннями філософа, "навчання" цінностям, у тому числі й трудовим, стратегічно спрямоване на пробудження особистості, її самоцінності й незамінності.

У монографії Л. Белової зазначено, що "студентство сьогодні перебуває в епіцентрі перехрестя багатьох культур, а окрема молода людина формується й виступає носієм декількох культур – етнічної (наприклад, української або національної меншини), світової, міської чи сільської, елітарної чи масової, статево-вікової, соціальної, політичної, правової тощо. Тому виховання у ВНЗ має бути пов'язане з традиціями, менталітетом, нагальними та майбутніми потребами українського соціуму". Адже в історичній етноретроспективі естетичне ставлення до праці було найвиразнішою рисою української ментальності, про що свідчить народна мудрість, пронизана думкою про необхідність і самоцінність праці у формуванні особистості: "Сталь гартується в огні, а людина – в труді"; "У праці – краса людини"; "Землю прикрашає сонце, а людину – праця".

З огляду на це, процес засвоєння студентами естетичних цінностей праці й формування на їх основі конкретних переконань та поглядів обґрунтовується теоретичною позицією Г. Дьяур, згідно з якою в основі виховання особливого значення набуває процес перетворення конкретного навчального матеріалу в особистісні цінності, що зумовлюють ефективність засвоєння студентами естетичних трудових традицій свого народу, його етнопедагогічної естетико-трудової спадщини.

У філософській, соціологічній та психолого-педагогічній аксіологічних теоріях розрізняють поняття "цінність", "потреба", "мета", "норма", "смысл", "ціннісна орієнтація". Кожне з них набуває певного змістового забарвлення в контексті людських інтенцій щодо розрізнення гарного й поганого, істинного й хибного, красивого й потворного, справедливого й несправедливого, допустимого й забороненого, суттєвого й несуттєвого тощо. Безперечно, це пов'язано з конструктивною діяльністю людини, яка, на думку Г. Шевченко, є абсолютною цінністю, тобто ідеальною, сердечною й естетично вихованою особистістю з високим рівнем духовної культури та естетичних переконань, художніх смаків, ідеалів і прагненням творити красу.

За О. Бондаревською, професійно-педагогічні цінності – це "інтеріоризовані" учителем зразки педагогічної культури: явища, теорії, ідеї, що схвалюються суспільством, передаються через покоління, закарбовуються в культурному вигляді людини, у системах, технологіях, способах педагогічної діяльності й поведінки. Є. Шиянов та І. Котова розрізняють дві групи цінностей – самодостатні цінності-цілі, які пов'язані з розвитком особистості учня, учителя, педагогічного й учнівського колективів та інструментальні цінності-засоби, що вказують на визнання результатів педагогічної праці, професійного зростання тощо. Синкретичну систему цінностей у структурі професійно-педагогічної діяльності В. Гринькова подає у вигляді сукупності цінностей-цілей, що визначають концепцію особистості вчителя, його "Я"; цінностей-засобів як концепції спілкування, техніки й технології, моніторингу, інтуїції, інновації, імпровізації; цінностей-взаємин, що розкривають особливості взаємодії учасників педагогічного процесу; цінностей-якостей як розмаїття їхніх позиційних і поведінкових властивостей; цінностей-знань, що визначають професійну компетентність педагога. Усі вони безпосередньо пов'язані з типовими способами ставлення до праці, які можна поділити на:

- егоцентричний – прагнення лише до власної зручності й особистої вигоди праці;
- антропоцентричний – ідентифікація себе з особистісними й колективними потребами праці;
- гуманістичний – проектування себе на самоцінність іншої людини в праці.

На думку Н. Гузій, специфічному змісту педагогічної праці притаманна також особливість рівнозначності двох типів ціннісно-змістових утворень педагога – "змісту для себе" і "змісту для інших", що полягає в прагненні до творчої самореалізації, самовдосконалення як утілення в педагогічній діяльності власних намірів і способу життя, а також в отриманні задоволення від роботи з дітьми, від досягнутих результатів навчання, виховання, розвитку дитини, у сформованості інтересу до її внутрішнього світу, розкриття індивідуальних творчих можливостей. Істотною рисою й результатом процесу особистісного прийняття педагогічних цінностей, пошуку, усвідомлення, переживання, здійснення змісту педагогічної діяльності виступає цілісний розвиток аксіологічної сфери педагога-професіонала і, як наслідок, його професіоналізму.

Отже, цінність педагогічної праці відображає співвідношення зробленої навчально-виховної дії та очікуваного результату. На нашу думку, цінністю можна назвати й естетичний спосіб упорядкування педагогічних дій, що відображає характер професійної зацікавленості результативністю праці. Відповідно, термінальні, або цільові цінності узагальнено виражають найважливіші естетичні ідеали педагогічної праці. В інструментальних цінностях відбито схвалювані в конкретному педагогічному колективі засоби досягнення мети, довершеності трудової діяльності. З одного боку, це морально-естетичні норми поведінки педагога, а з іншого – його професійні якості, інтегровані здібностями до педагогічного мистецтва за законами краси. Однак, поділ цих цінностей на інструментальні та термінальні має умовний характер, оскільки в різних взаємозв'язках одне явище може виступати і як засіб, і як мета. Та попри все, функціональний обов'язок вищої педагогічної освіти – щонайефективніше формувати цінності у студентів.

Висновки з даного дослідження. Зважаючи на те, що вища педагогічна освіта постає соціальним інститутом та продуктом суспільної практики, є підстави вважати, що мета її функціонування – цілеспрямована й певною мірою стандартизована, нормативно регульована та інституційно контрольована дія, покликана розв'язувати завдання професійної підготовки майбутніх педагогів, зокрема створювати належні умови для їхнього навчання, виховання й розвитку та забезпечувати навчально-виховний процес необхідними комунікаційними, дидактико-методичними, інструментально-трудовами, інформаційно-технічними, науково-та художньо-творчими засобами.

Перспективи подальших розвідок. У вирішенні зазначених питань доцільно з'ясувати, якими саме функціями регламентується роль вищої педагогічної освіти у формуванні естетичного ставлення студентів до праці.

Література

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел]. – К. ; Ірпінь : Перун, 2002. – 1440 с.
2. Даль В. Толковый словарь живого великорусского языка : в 4-х т. / В. Даль. – М. : Русский язык, 1978. – Т. 2. – 779 с.
3. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; головний ред. В.Г. Кремінь. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
4. Ігнатенко С.А. Виховання громадянськості студентської молоді : [методичний посібник] / С.А. Ігнатенко. – Херсон : Айлант, 2008. – 103 с.
5. Науково-методичні основи змісту сучасної освіти (курс лекцій) : [науково-методичний посібник] / [автори-упорядники : Л.Ф. Пашко, М.І. Степаненко, О.П. Коваленко, В.В. Чирка]. – Полтава : ПОІППО, 2006. – 124 с.
6. Національна доктрина розвитку освіти // Збірник державних документів, що регламентують роботу закладів освіти України / [упор. С.Г. Мельничук]. – Кіровоград : КДПУ, 2004. – С. 120–133.
7. Олійник В. Система педагогічної освіти та педагогічні інновації [Електронний ресурс] / В. Олійник, Я. Болюбаш, Л. Даниленко, В. Довбищенко, І. Єрмаков. – Режим доступу : www.irf.ua/files/ukr/programs_edu_ep_334_ua_sttp.doc.
8. Федь А.М. Естетичний світ педагога : [монографія] / А.М. Федь. – Слов'янськ : ПП "Канцлер", 2005. – 300 с.
9. Функція [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki>.
10. Чернышевский Н.Г. Сочинения : в 2-х т. / Н.Г. Чернышевский. – М. : Мысль, 1986. – Т. 1. – 818 с.

В.А. Билан

РОЛЬ И ФУНКЦИИ ВЫСШЕГО ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ В ФОРМИРОВАНИИ ЭСТЕТИЧЕСКОМ ОТНОШЕНИИ СТУДЕНТОВ К РАБОТЕ

Резюме

В статье рассматривается вопрос о роли и функциях высшего педагогического образования в формировании эстетического отношения студентов к труду. Автор дает анализ понятий "образование", "функции образования", "профессионально-педагогические ценности".

Ключевые слова: образование, функции: технологическая, гуманистическая, человекотворческая.

THE ROLE AND THE FUNCTIONS OF HIGHER PEDAGOGICAL EDUCATION IN FORMING THE STUDENTS' AESTHETIC ATTITUDE TO WORK

Summary

The article deals with the role and functions of higher education in forming the students' esthetic attitude to work. The author analyses the concepts of "education", "function of education", "professional and pedagogical values".

Key words: education, the functions: technological, humanistic, human creative.

УДК: 378

В. П. Курок, Н. В. Литвинова

ДИНАМІКА РОЗВИТКУ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ В НАВЧАННІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ

Стаття присвячена дослідженню генезису компетентісного підходу в вищій освіті. Проведено аналіз літературних джерел з даної проблеми. Розкриті основні етапи становлення і розвитку поняття "компетенція" і "компетентність".

Ключові слова: компетентісний підхід, вища школа, компетенція, компетентність, етапи становлення компетентісного підходу.

Постановка проблеми. Для забезпечення соціально-економічного розвитку державі потрібні конкурентноспроможні фахівці, які не тільки мають можливість обирати, приймати важливі рішення, а й бути мобільними на ринку праці. Одним із важливих напрямів розвитку освіти є компетентісний підхід.

Наразі українська вища освіта перебуває на новому етапі реформування, суть якого полягає у модернізації всієї системи підготовки фахівців. Задля цього потрібно повністю відмовитися від попередньої системи та перейти до нової, яка буде відповідати вимогам сьогодення. Такою системою може стати компетентісний підхід.

Оскільки темою наукового дослідження є формування професійної компетентності майбутніх інженерів-педагогів будівельного профілю у процесі виробничої практики, то нас зацікавив історичний розвиток поняття "професійна компетентність". Розглянемо трансформацію компетентісного підходу у вищій освіті.

Мета статті: проаналізувати етапи та особливості розвитку компетентісного підходу в освіті загалом та, зокрема, у вищій освіті, розглянути історичну модернізацію поняття "компетентність" та "компетенція".

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато науковців досліджували сутність компетентісного підходу в освіті та проблеми формування ключових компетенцій фахівців. Ці тенденції можна знайти у працях таких дослідників, як: В. Байденко, В. Вестера, І. Зимньої, В. Зінченка, Н. Кузьміної, А. Маркової, І. Пометун, Дж. Равена, І. Тараненка, Р. Уайта, А. Хуторського тощо.

Виклад основного матеріалу. Впровадження компетентісного підходу спонукає викладачів до багатогранної підготовки та виховання особистості не тільки як фахівця, спеціаліста своєї професії, а й як індивіда, частини суспільства, соціуму. Метою використання такого підходу є надання студентові певної системи знань у вигляді умінь і навичок, здатності до самоаналізу, креативності, поширення кругозору, самонавчання тощо.

У 1907 році цю дефініцію було розкрито у "Повному словнику іноземних слів, що увійшли у вжиток у російській мові" як "достатню обізнаність, необхідну для того, щоб вирішувати питання в галузі та робити ґрунтовні судження з приводу певного кола явищ" [5].

У 1933 році у словнику іноземних слів подано визначення компетенції як кола повноважень будь-якого закладу або фахівця. Але в освітньому середовищі поняття "компетентність" і "компетенція" набули поширення тільки у 60-70-х роках ХХ сторіччя.

У 1959 році у роботі "Motivation reconsidered: the concept of competence" науковець Р. Уайт наповнює поняття особистісними складовими, додаючи мотивацію.

На основі історико-педагогічного аналізу можна умовно виділити три етапи становлення та розвитку компетентісного підходу в освіті.

Перший етап – 1960-1970 рр. – поняття "компетенція" впевнено входить в освітній простір, науковці намагаються розмежувати терміни "компетентність" і "компетенція", досліджують різні види компетенції, розробляють поняття "комунікативна компетентність".

Компетентісний підхід спостерігається у дослідженнях такого науковця, як Н. Хомський. У 1965 році він вводить поняття "компетентність" в теорію мови та дає визначення терміну "компетенція". Учений наголошує, що "...ми проводимо фундаментальне розмежування між компетенцією (знанням своєї мови: